

Inovácia ponuky produktov LESY SR š.p., Odštepny závod Liptovský Hrádok

Jana Lásková, Zuzana Sarvašová, Miroslav Priechodský

Finančná kríza preveruje ekonomickú zdatnosť podnikov aj v lesnom hospodárstve. V Slovenskej republike sa realizuje výskumný projekt, v rámci ktorého sa identifikujú inovácie a diverzifikácie výroby v lesných podnikoch. Jedným z príkladov prispôsobovania sa zmenám diverzifikáciou ponuky produktov a služieb je aj Odštepny závod Liptovský Hrádok.

Regionálna kríza na trhu cenných papierov v USA sa vzhľadom na globalizáciu ekonomiky postupne pretransformovala na krízu globálnu, ktorej dôsledky negatívne ovplyvnili jednotlivé parciálne trhy v rámci svetovej ekonomiky. Otvorené ekonomiky akou je aj ekonomika Slovenska pocítili prejavujúci sa pokles dopytu s časovým oneskorením, ktoré dávalo možnosť na prípravu systémových opatrení.

Pôvodná, realitná kríza v Spojených štátoch (súvisiaca s nereálnym ohodnotením domov pri poskytovaní úverov v bankách, ktoré boli navyše poskytované aj nebonitným klientom) mala veľký dopad na stavebný priemysel. Pokles objemu výroby v stavebníctve spôsobil nižší dopyt po výrobkoch drevárskeho sektoru, ktorý sa preniesol formou zníženia nákupných cien drevnej hmoty negatívne aj do sektoru lesného hospodárstva. V dôsledku vysokej viazanosti lesného hospodárstva na tržbách z predaja dreva sa pokles jeho odbytu v plnej miere negatívne prejavil na hospodárskom výsledku.

Diverzifikácia výroby

Vysoká viazanosť odvetvia lesného hospodárstva na jeden produkt (predaj drevnej hmoty) so sebou prináša riziko nestability odvetvia a jeho závislosť. Jednou z možností rozloženia rizika závislosti na jednom produkte je diverzifikácia výroby prostredníctvom rozšírenia sortimentu ponúkaných tovarov a služieb, ako aj hľadania externých finančných zdrojov. Práve diverzifikácia by mohla prispieť k zmierneniu dopadov a prípadne aj odstráneniu budúcich rizík, ktoré by mohli vzniknúť z jednostranného sa zamerania lesných podnikov len na príjmy z predaja dreva.

Príkladom uskutočňovania krokov smerom k diverzifikácii je aj Odštepny závod (OZ) Lesov SR š.p. v Liptovskom Hrádku, ktorý zrealizoval niektoré zmeny vo svojom riadení a začal cestu nových príslušných projektov. Ide predovšetkým o uvedenie si možností, najmä finančných, ktoré by mohli plynúť z efektívneho poskytovania služieb.

Príklady diverzifikácie výroby OZ Liptovský Hrádok

Odštepny závod Liptovský Hrádok je situovaný na severe Slovenska v orografických celkoch Nízkych Tatier a Veľkej Fatry. Je jednou z organizačných jednotiek štátneho podniku

Lesy SR š.p., celkovo hospodáriaci na 182 200 ha lesa. Vzhľadom na svoju lokalizáciu je predurčený na rozvoj turizmu. V pôsobnosti OZ sú ubytovacie zariadenia slúžiace pre turistov, rybárov a poľovníkov. OZ v súčasnosti ponúka služby v oblasti poľovníctva (poplatkový lov zveri, pozorovanie zveri s doprovodom), rybárstva (predaj sezónnych ako aj denných povolení na rybolov), lesoturistiky (ubytovacie možnosti s rôznym štandardom). V užívaní má 7 rybárskych revírov. Z toho sú 3 vodné nádrže (tajch na Lackovej, tajch na Malužinej a prečerpávacía nádrž Čierny Váh). Ďalšie rybárske revíry sú vodné toky - Lubochnianka, Malužiná, revír Čierny Váh č.1 a Čierny Váh č.3. Povolenia na rybolov sú limitované vzhľadom na úživnosť jednotlivých rybárskych revírov. Ceny povolení sú diferencované podľa kvality revírov a dĺžky platnosti povolenia. Pre zákazníkov poskytuje na výber denné povolenie na jednotlivé toky a tajchy po 15 € na deň, po 30 € denné povolenie na vodnú nádrž Čierny Váh, sezónne povolenie na všetky toky v cene 149 € a sezónne povolenie na vodnú nádrž Čierny Váh v cene 299 €. Za rok 2008 sa predalo celkom 81 sezónnych povolení a 383 denných povolení na rybolov. V roku 2009 sa k dnešnému dátumu eviduje 61 predaných sezónnych povolení a 338 denných povolení. Rybárska sezóna sa ukončí 30.9.2009, takže predaj za rok 2009 v kategórii denných povolení stúpne.

OZ Liptovský hrádok obhospodaruje dva poľovné revíry vo Veľkej Fatre a Nízkych Tatrách. Výkon práva poľovníctva je aktivitou s vysokým kreditom a dlhodobou tradíciou. Manažment závodu uvažuje o špeciálnom projekte, ktorý by sa zameriaval na lukratívnych klientov. V rámci projektu by sa poskytovali všetky služby od dopravy, cez sprievod, poľovačku, ubytovanie a stravovanie. Príjmy z týchto činností sú pomerne veľké vzhľadom na výšku poplatkov za povolenia. Cenník za služby v poľovníctve je jednotný pre LESY SR š.p. Je verejne prístupný na internetovej stránke www.lesy.sk kde sú okrem cenníka za poľovníctvo prístupné aj cenníky jednotlivých ubytovacích zariadení a rybárskych revírov.

Protipožiarna nádrž Vyšný Tajch - Lubochnianska dolina

V minulosti slúžil systém tajchov na sústreďovanie dreva z dolín vzhľadom na nízku hustotu lesnej cestnej siete. Jeden z tajchov, ktorý slúžil na tento účel sa zachoval aj v Lubochnianskej doline. Od júla 2008 prebieha projekt jeho rekonštrukcie na protipožiarnu nádrž. Plánovaný koniec tohto projektu je stanovený na november 2009.

Na financovanie výstavby boli použité prostriedky štátnych lesov, ktoré sa plánujú refundovať zo zdrojov Európskej únie (Plán rozvoja vidieka SR 2007-2013). Primárnym účelom vybudovaného tajchu je protipožiarna ochrana danej lokality vzhľadom na vysoký stupeň ohrozenia lesným požiarom. Pri samotnej výstavbe sa plánovalo s alternatívnym využitím stavby na rybárske účely, lesoturistiky a environmentálnu výchovu

detí a mládeže. Vybudovaním tajchu, ktorého slávnostné otvorenie bolo zrealizované dňa 30 júla 2009, sa v závere doliny vytvoril estetický krajinotvorný prvok. OZ L. Hrádok propagoval otvorenie Vyšného tajchu aj v masmédiách. Na otvorenie bol pozvaný minister pôdohospodárstva ako aj miestni zástupcovia samospráv.

Diverzifikácia činností vzhľadom na rekonštrukciu protipožiarnej nádrže na tajchu je možná vo viacerých oblastiach. Spomínané využívanie tajchu na rybárske účely bude mať pre závod ekonomický prínos súvisiaci s predajom ďalších rybárskych povoleniek. OZ Liptovský Hrádok sa snaží vyjsť v ústrety rybárom a robí opatrenia, ktoré prispievajú rybolovu, napríklad čistenie brehov pre lepšiu prístupnosť, výstavba rybochodov, značenie revírov. Ponukou rybolovu stúpnu tržby v danej lokalite nielen z priameho predaja rybárskych lístkov, ale aj tržby za ubytovanie poskytované rybárom a turistom. Propagácia objektu ako aj pripravenosť ubytovacích zariadení, sprístupnenie rybárskych revírov a turistických trás sú predpokladom budúceho rozvoja. So zvyšujúcim sa rybárskym využívaním územia sa následne budú musieť vylepšiť rekreačné a turistické služby.

Lesy SR, š.p. podporujú turizmus prostredníctvom prenajímania chat pre poľovníkov, turistov a rekreantov v lese. (Celkom 299 objektov na území celej SR.) V správe OZ Liptovský Hrádok je napr. Chata Blatná priamo v Lubochnianskej doline. Z pôvodných 21 chat v evidencii závodu sa zatiaľ využíva na turizmus len 6. Zo skúseností sa zistilo, že chaty v bezprostrednej blízkosti tajchov sa využívajú viac, čo je ďalšou devízou. V blízkosti Vyšného tajchu sa nachádzajú značkované turistické trasy (napr. na Smrekovicu v NP Veľká Fatra).

Plánované aktivity

Okrem existujúcej ponuky služieb v poľovníctve, rybárstve a lesoturistike plánuje OZ Liptovský Hrádok rozšíriť sortiment ponuky pre svojich zákazníkov inováciou súčasných produktov ako aj poskytovaním nových služieb. Trhové príležitosti vidia najmä v oblasti environmentálnej výchovy, rodinných dovolenkách a skvalitnení manažmentu pozorovania zveri vo voľnej prírode. Diverzifikáciou výroby by tržby zo všetkých spomínaných aktivít mohli tvoriť 5 % z celkových tržieb závodu.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0692-07.

Autoři:

*Mgr. Jana Lásková, Ing. Zuzana Sarvašová, PhD.
Odbor lesníckej stratégie, politiky a ekonomiky
NLC - LVU Zvolen*

Ing. Miroslav Priechodský

referent poľovníctva rybárstva a lesoturisticy
OZ Liptovský Hrádok

Protipožiarna nádrž Vyšný Tajch. Foto: Miroslav Priehodský